

6 ביולי, 2010

לכבוד
ועדת הערר לענייני השגות
משרד ראש הממשלה
רח' קפלן 3
ירושלים 91950

בדואר רשום

ובפקס: 02-6546717

שלום רב,

הנדון: השגה על החלטה לסרב להנפיק תעודת עיתונאי עבור מר מחמוד עליאן

בשם מרשיי, מר מרוואן אבו זלף, מנכ"ל עיתון "אלקודס" ומר מחמוד עליאן (ת.ז. 81023863), צלם המועסק על-ידי העיתון, מוגשת בזאת השגה על דחיית בקשתו של מר עליאן לקבל תעודת עיתונאי, מהנימוקים המפורטים להלן:

1. השגה זו מוגשת מטעם מרשיי בהתאם לכלל 8 לכללים בדבר תעודות ואישורים לעיתונאים, לטכנאי שידור ולעוזרי תקשורת (להלן: "הכללים"), לאחר שנדחתה בקשתו של מר עליאן לקבלת תעודת עיתונאי מלשכת העיתונות הממשלתית (להלן: "הלשכה"). למען הסר ספק, מרשיי קיבלו את החלטת הלשכה, ביום שני ה-7.6.10, באמצעות פקס.

** רצ"ב יפויי כוח מטעם עיתון "אלקודס" ומטעם מר מחמוד עליאן.

** הבקשה לקבלת תעודת עיתונאי עבור מר עליאן, רצ"ב כנספח 1; מכתב החלטה של לשכת העיתונות הממשלתית, רצ"ב כנספח 2.

2. מההודעה שקיבלו מרשיי עולה כי מנהל לשכת העיתונות, מר דניאל סימן, החליט לדחות את בקשתם של מרשיי, לאחר שהתייעצו עם גורמי הביטחון, העלתה כי מתן התעודה למר עליאן עלול לסכן את ביטחון המדינה, ובכלל זה פגיעה באנשים; הכל מכוח סמכותו לפי סעיף 3(ו) לכללים.

3. מר עליאן, תושב ירושלים המזרחית, עובד מזה שש עשרה שנה כעיתונאי. בתחילת דרכו העיתונאית, עבד במשך שש שנים (1994-2000) כצלם במגזין "FOSTA", במהלך תקופה זו, ניסה מר עליאן פעמיים לקבל תעודת עיתונאי, אך בקשותיו נדחו מנימוקים ביטחוניים. בין השנים 2000-2004 עבד מר עליאן כצלם עצמאי (פרילנסר). בשנת 2004 הוא התחיל לעבוד כצלם וגרפיקאי בעיתון "אלקודס" הרשום בירושלים, ומאז זאת היא הפעם הראשונה שהוא מגיש בקשה לקבלת תעודת עיתונאי מטעם הלשכה.

P.O. Box 8921 Haifa 31090 Israel Tel: (972)-4-950-1610 Fax: (972)-4-950-3140

חיפה 31090, ص.ب 8921 هاتف 04-9501610 فاكس 04-9503140

חיפה 31090, ת.ד. 8921 טלפון 04-9501610 פקס 04-9503140

Email: adalah@adalah.org

<http://www.adalah.org>

4. עיקר עבודתו של מר עליאן הינה באזור ירושלים המזרחית ובמספר ערים בגדה המערבית, דוגמת ראמאללה ובית לחם. כדבר שבשגרה, נתקל מר עליאן בבעיות ומכשולים רבים כאשר הוא מבקש לסקר אירועים שונים, במיוחד אירועים בעלי אופי פוליטי כגון הפגנות והריסות בתים. מר עליאן מעיד, כי פעמים רבות נאסר עליו, על-ידי כוחות המשטרה או הצבא, להתקרב למקום האירוע על מנת לבצע את עבודתו כשורה, זאת על אף שהוא מציג בפניהם כרטיס עיתונאי מטעם עיתון "אלקודס". מכשולים והגבלות אלה על עבודתו העיתונאית השוטפת, נוצרים כתוצאה מאי החזקתו בתעודת עיתונאי, זאת בהשוואה לחבריו העיתונאים הנוכחים איתו במקום, ומחזיקים בתעודת עיתונאי, שאינם נתקלים בבעיות מסוג זה.

על רקע קשיים אלה מבקש מר עליאן לקבל תעודת עיתונאי.

5. **מרשיי יטענו להלן, כי אי הנפקת תעודת עיתונאי עבור מר עליאן, מהווה פגיעה קשה בחופש העיסוק, בחופש העיתונות ובחופש הביטוי של מר עליאן כעיתונאי, ושל עיתון "אלקודס" כמעסיקו שנדרש לשירותיו כצלם. בנוסף, ההחלטה שלא להנפיק תעודת עיתונאי עבור מר עליאן, מבלי להעניק לו את ההזדמנות להשמיע את טיעונו בטרם ניתנה ההחלטה, מהווה לכל הדעות פגיעה בזכותו להליך הוגן ובכללי הצדק הטבעי.**

6. תעודת עיתונאי המונפקת על-ידי הלשכה הוכיחה את חיוניותה המעשית עבור עיתונאים הפועלים בשטחי ישראל ושטחי הגדה המערבית. כללי לשכת העיתונות מעידים בפני עצמם על תפקידה של תעודת העיתונאי, כזאת שמקלה בעבודתו של העיתונאי המחזיק בה (ראו סעיף 3(ח) לכללים). על אודות חשיבותה המעשית של תעודת עיתונאי ממשלתית, ניתן ללמוד גם מדבריה של כבוד השופטת חיות בעניין **שורת הדין**, כלהלן:

"יש לתעודת העיתונאי המוענקת על ידי המשיבה 1 חשיבות מעשית ניכרת. המחזיקים בה זכאים להינות משירותיה של המשיבה 1, הכוללים הפצת ידיעות והשתתפות בסיורי עיתונאים שהיא עורכת. היא מקלה על הנגישות לרשויות השלטון, למסיבות עיתונאים רשמיות ולמקורות מידע שונים ומשכך אף הוכרה קבלת תעודת עיתונאי כאינטרס כלכלי הראוי להגנה."

בג"צ 10324/07 **שורת הדין נ' לשכת העיתונות הממשלתית**, פסקה 9 (טרם פורסם, ניתן ביום 1.7.08) – (להלן: "עניין שורת הדין").

ראו גם:

בג"ץ 509/80 **יונס נ' מנכ"ל משרד ראש הממשלה**, פ"ד לה(3) 589, 591-592 (1981) – (להלן: "עניין יונס"); דנג"ץ 9614/02 **סרי נ' לשכת העיתונות הממשלתית**, פסקה 2 (טרם פורסם, ניתן ביום 10.2.2003); בג"צ 5627/02 **סיף נ' לשכת העיתונות הממשלתית**, פ"ד נח(5) 70, 76 (2004) – (להלן: "עניין סיף").

7. למעלה מהצורך יצוין כי מתן תעודת עיתונאי ככלי להקלה בסיקור העיתונאי, אינו אך אינטרס של העיתונאי או סוכנות הידיעות שמעסיקה אותו, אלא הוא אינטרס ציבורי כלל חברתי המשרת את "גילוי האמת, את ההליך הדמוקרטי ואת היציבות החברתית" כדברי כבוד השופטת דורנר בעניין סיף, עמ' 76.

8. אמנם, תעודת עיתונאי אינה מהווה תנאי לעסוק בעיתונות בישראל, אך כאמור לעיל, היא בבחינת פריווילגיה המעניקה לעיתונאי הטבות רבות במהלך עבודתו היומיומית, כך שהלכה למעשה, אי החזקת

תעודה יזדקף כנגד כניסתו של עיתונאי לסיקור מאורע מסוים ומצרה את מרחבו התקשורתי. משמען של הדברים, שהפרקטיקה הפכה את התעודה לתנאי לעיסוק העיתונאי.

9. יוצא אפוא, כי כפועל יוצא מאי מתן תעודה כזאת מטעם הלשכה נפגעים חופש הביטוי וחופש העיתונות של העיתונאי, של מעסיקו ושל הציבור הרחב. כמו כן, שלילת תעודת עיתונאי, משמעה אף שלילת זכותו של העיתונאי ושל סוכנות הידיעות לחופש עיסוק.

על מעמדה של הזכות לחופש עיסוק, ראו:

סעיף 3 לחוק יסוד: חופש העיסוק; בג"ץ 1/49 **בז'רנו נ' שר המשטרה**, פ"ד ב 80, 83 (1949); בג"ץ 4262/02 **מיטראל נ' ראש הממשלה ושר הדתות, יצחק רבין**, מז(4) 485, 505 (1993); בג"ץ 12.12.06 **שותפות המגדלים אעבלין נ' המועצה המקומית אעבלין**, 11-15 (טרם פורסם, ניתן ביום 12.12.06).

על מעמדם של חופש הביטוי וחופש העיתונות, ראו עניין יונס ועניין סיף לעיל.

10. ההחלטה לדחות את בקשת מרשיי מטעמי ביטחון, כאמור בכלל 3(ו) לכללים, היא החלטה שרירותית המנוגדת לכללי הדין המנהלי, אשר ניתנה ללא כל נימוק ענייני, חסרת פירוט אודות פשרן של "טעמי הביטחון" שעמדו כנגד מרשיי. ההחלטה ניתנה מבלי שהלשכה תיצמד להלכת בית המשפט בעניין שורת הדין בדבר "הריסון העצמי המרבי" של הלשכה בעניין שיקול הדעה בהנפקת תעודת עיתונאי (פסקה 12 לפסק הדין). בכך, הלשכה לא עמדה בחובותיה כרשות מנהלית לספק תשתית עובדתית ועניינית המצדיקה פגיעה בזכויות ובאינטרסים של הפרט; היא לא הביאה ראיות ברורות, חותכות וחד משמעיות, המצדיקות את החלטתה הפוגעת בזכויות יסוד (ראו: בג"ץ 987/94 **יורונט קווי זהב (1992) בע"מ נ' שרת התקשורת**, פ"ד מח(5), 412, 427 (1994); ולא עמדה בנטל ההוכחה לפיו אי הגבלת חופש הביטוי תביא, **קרוב לודאי**, לפגיעה בביטחון המדינה כטענתה (ראו: עמ"מ 4/96 **גינצבורג נ' שר הביטחון**, פ"ד נ(3) 224, 225 (1996)). כל זה תוך הפרה בוטה לזכותו של מר עליאן לשמיעה ולהליך הוגן, ואי כיבוד כללי הצדק הטבעי, המחייבים את הרשות לקיים הליך שימוע לפרט **טרם** מתן ההחלטה בעניינו, אף בהעדר הוראה כתובה בדין. (ראו: עמ"מ 1038/08 **מדינת ישראל נ' ג'עאביץ**, פסקאות ט"ו-ט"ז, כ"ו (טרם פורסם, ניתן ביום 11.8.09), (להלן: "עניין ג'עאביץ").

11. למותר לציין כי, היוועצות הלשכה עם גורמי ביטחון, אין בה בכדי להחליף ולבוא במקום שיקול הדעת שלה (ראו: ע"ב 2/84 **ניימן נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת האחת-עשרה**, פ"ד לט(2) 225, 257 (1985)). על הלשכה חלה החובה כי תפעיל שיקול דעת עצמאי, תוך מתן משקל ראוי לזכויות היסוד העומדות על הפרק, ותוך ראייה כוללת לחשיבותה המעשית של תעודת העיתונאי עבור מר עליאן.

12. כלל 3(ו) לכללים מסמיך את הלשכה לדחות בקשה לקבלת תעודת עיתונאי, באם סבר מנהל הלשכה כי מתן התעודה יש בו בכדי לסכן את ביטחון המדינה, ובכלל זה פגיעה באישים. מר עליאן יטען כי השלכה נכשלה מלהצביע על מניעה בטחונית אובייקטיבית המצדיקה דחיית בקשתו, זאת לאחר שהוכיח לאורך כל שנות עבודתו כעיתונאי, כי הוא עומד בחובותיו כעיתונאי ומקיים את מלאכתו נאמנה. הוא לא עבר כל עבירה בעת מילוי תפקידו, ולא ניצל את מעמדו ואת עבודתו כעיתונאי בכדי לפגוע בביטחון המדינה או באישיות זו או אחרת. (ראו: בג"ץ 6546/02 **CBS NEWS נ' מנהל לשכת העיתונות הממשלתית**, (לא פורסם, ניתן ביום 25.11.02)).

13. ודוק. בעניין ג'עאביץ קבע בית המשפט מפורשות כי עצם העובדה שהחלטה מנהלית ניתנת בהסתמך על

חומר מודיעיני, אין בה בכדי לפטור את הרשות מקיום הליך שימוע לפרט הנפגע. במילים אלה מציין כבוד השופט רובינשטיין את הסיכון הכרוך באי קיום שימוע לפרט הנפגע במקרים כאלה :

"קביעה מקדימה מצד הרשות בשאלה האם יש לאדם מה לטעון כל עיקר, שומטת את הקרקע מתחת לעקרון השימוע. תכלית השימוע היא השמעת עמדה בפני הרשות ללא שזו קבעה דעה קדומה או מגובשת, כך שאין בידי הרשות לקבוע מראש באילו מקרים השימוע הוא חסר טעם. ועוד, ישנו חשש למדרון חלקלק, שמא מתן פטור לרשות מעריכת שימוע במקרים בהם נראה הוא מיותר בעינייה, יימתח מטעמי יעילות או נוחות מעבר לנחוץ"

עניין ג'עאביץ, פסקה כ"ב.

ראו גם: בג"צ 4112/90 האגודה לזכויות האזרח נ' אלוף פיקוד הדרום, פ"ד דמד(4) 626, 641-640 (1990); בג"צ 358/88 האגודה לזכויות האזרח נ' אלוף פיקוד המרכז, פ"ד מג(2) 529 (1989); יצחק זמיר הסמכות המנהלית כרך ב', 799 (1996).

14. בהחלטתו מציין מר סימן, מנהל לשכת העיתונות, כי אין זאת הפעם הראשונה בה נדחית בקשתו של מר עליאן לקבל תעודת עיתונאי מסיבות ביטחוניות. מרשיי יטענו, כי מקרה זה נופל באחד מאותם מקרים שציינם השופט רובינשטיין בעניין ג'עאביץ לעיל, לפיהם הרשות קובעת מראש כי השימוע הוא חסר טעם, וכי בקשתו החוזרת של מר עליאן, חרף שינוי העתים והזמן הרב שחלף מאז הגיש את הבקשות הקודמות, לא תבטיח לו יחס שונה. למעשה, מבלי קיום שימוע למר עליאן, לא ניתן לדעת באם ההחלטה הנוכחית נעשית על רקע מידע עדכני, כמבוקש במקרים אלה.

15. למעלה מהצורך יצוין כי הדחיות החוזרות לאורך השנים, מבלי לקיים הליך שימוע, מרקנות מתוכן את כלל 7(ד) לכללים לפיו ניתן להגיש בקשה חוזרת לקבלת תעודת עיתונאי, כעבור ששה חודשים, משסורבה הבקשה הקודמת מסיבות ביטחוניות.

16. לסיכום, יודגש כי אין בהשגה זו בכדי לפטור את הלשכה מחובתה לקיים הליך שימוע למר עליאן בטרם מתן ההחלטה, ואין היא מהווה ויתור של מר עליאן על זכותו לשימוע.

לאור האמור לעיל, הרינו מבקשים כי לשכת העיתונות הממשלתית תנפיק תעודת עיתונאי למר עליאן; לחילופין, לקיים הליך שימוע למר עליאן ולמסור למרשיי העתק חומר הראיות עליו נסמכה בהחלטתה.

בכבוד רב,

חנין נעאמנה, עו"ד